

dosarul nr. 2r-187/19

instanța de fond: Jud. Râșcani, mun. Chișinău (jud. N. Arabadji)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: L. Bulgac, G. Dașchevici, A. Panov)

DECIZIE

27 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nina Vascan

examinând recursul declarat de către Alexandr Rotari, reprezentat de avocatul Eugeniu Glușenco,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Investprivatbank” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare împotriva lui Alexandr Rotari, cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care nu s-a dat curs cererii de apel formulate de Alexandr Rotari și împotriva încheierii din 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit cererea de apel depusă de Alexandr Rotari,

c o n s t a t ă :

La 10 noiembrie 2015, Banca Comercială „Investprivatbank” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandr Rotari, cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată.

Reclamantul Banca Comercială „Investprivatbank” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare a solicitat încasarea din contul lui Alexandr Rotari în beneficiul său a datoriei în sumă de 3 500 496, 18 lei și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 8 decembrie 2016 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, acțiunea înaintată de Banca Comercială „Investprivatbank” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare a fost admisă, fiind încasat din contul lui Alexandr Rotari în beneficiul societății reclamante datoria în cuantum de 3 500 496, 18 lei. De asemenea, instanța de judecată a statuat încasarea din contul lui Alexandr Rotari în folosul statului cheltuielile de judecată, inclusiv taxa de stat în mărime de 25 000 de lei (f. d. 36, 125 - 127).

La 4 aprilie 2017, Alexandr Rotari, reprezentat de către avocatul Eugeniu Glușenco, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 8 decembrie 2016 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, solicitând repunerea în termen, admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a hotărârii (f. d. 42).

Prin încheierea din 18 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău, cererea apelantului Alexandr Rotari de repunere în termen a fost respinsă, iar cererea de apel restituită, ca fiind depusă în afara termenului legal (f. d. 56 - 61).

La 13 septembrie 2017, prin decizia Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Alexandr Rotari, fiind casată integral încheierea din 18 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău și remisă cauza la instanța de apel pentru examinarea în fond a cererii de apel (f. d. 76 - 80).

Prin încheierea din 23 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost repus în termen apelul declarat de către Alexandr Rotari, fiind ridicată cauza de la examinare în ordine de apel și remisă instanței de fond pentru întocmirea hotărârii integrale (f. d. 93 - 96).

La 23 noiembrie 2017, prin încheierea Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Alexandr Rotari, fiind comunicat apelantului despre necesitatea prezentării cererii de apel întocmite în conformitate cu exigențele Legii și dovada de plată a taxei de stat în mărime de 18 750 lei, fiindu-i acordat pentru aceasta un termen de 20 zile din momentul recepționării prezentei încheieri pentru achitarea taxei de stat și 20 zile din momentul recepționării hotărârii motivate pentru prezentarea apelului motivat. Totodată, a fost explicat apelantului Alexandr Rotari că în cazul în care nu va lichida neajunsurile menționate, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu actele anexate va fi restituită (f. d. 97 - 98).

Prin decizia din 28 martie 2018, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul formulat de către Alexandr Rotari, reprezentat de către avocatul Eugeniu Glușenco, fiind modificată încheierea din 23 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin excluderea sintagmei „un termen de 20 zile din momentul recepționării prezentei încheieri pentru achitarea taxei de stat...”, pentru prezentarea apelului motivat” (f. d. 113 - 117).

La 12 noiembrie 2018, prin încheierea Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Alexandr Rotari, reprezentat de către avocatul Eugeniu Glușenco, fiind comunicat apelantului despre necesitatea prezentării în cancelaria Curții de Apel Chișinău a cererii de apel motivate și dovada achitării taxei de stat în sumă de 18 750 lei în termen de 10 zile din momentul recepționării încheierii. De asemenea, instanța de apel a explicat apelantului că în cazul în care nu va lichida neajunsurile menționate cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate actele va fi restituită (f. d. 136 - 138).

Prin încheierea din 11 decembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a respins cererea privind scutirea de la plata taxei de stat avansată de apelant, fiind prelungit termenul pentru lichidarea neajunsurilor. Așadar, instanța de judecată a comunicat apelantului Alexandr Rotari despre necesitatea prezentării, în cancelaria Curții de Apel Chișinău, a dovezii de plată a taxei de stat în sumă de 18 750 lei, în termen de 5 zile din momentul recepționării încheierii (f. d. 149 - 151).

Prin încheierea din 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituită cererea de apel depusă de Alexandr Rotari, reprezentat de către avocatul Eugeniu Glușenco, deoarece nu au fost îndeplinite în termen indicațiile instanței de apel (f. d. 172-178).

La 19 februarie 2019, Alexandr Rotari, reprezentat de către avocatul Eugeniu Glușenco, a depus recurs împotriva încheierii din 11 decembrie 2018 a

Curții de Apel Chișinău și împotriva încheierii din 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău. Astfel, recurentul a solicitat admiterea recursului, casarea încheierilor contestate și emiterea unei noi decizii cu privire la admiterea cererii privind scutirea de la plata taxei de stat, cu remiterea cauzei în instanța de apel pentru examinarea cererii de apel.

În motivarea recursului, Alexandr Rotari a considerat ilegală concluzia instanței de apel, cu privire la respingerea cererii privind scutirea de la plata taxei de stat, deoarece a prezentat suficiente dovezi cu privire la imposibilitatea achitării taxei de stat. În acest context, el a invocat că este angajat în calitate de manager la Societatea cu Răspundere Limitată „Rotary-Home” și are un salariu în cuantum de 1 650 de lei, fapt ce se confirmă prin certificatul eliberat de la locul de muncă și carnetul de muncă. Mai mult, recurentul a notat că starea materială este precară și nu are posibilitate de achita taxa de stat, care reprezintă o sumă exagerată.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea privind restituirea cererii de apel la 22 ianuarie 2019, fără a anexa la materialele cauzei dovada primirii de către părți a acestei încheieri. La 30 ianuarie 2019, decizia Curții de Apel Chișinău a fost publicată pe pagina web „Portalul instanțelor naționale de judecată”. Totuși, conform cererii de recurs, Alexandr Rotari, reprezentat de către avocatul Eugeniu Glușenco, a indicat că a recepționat copia încheierii la 6 februarie 2019. Confirmare pe acest segment nu a fost furnizată instanței de recurs.

Astfel, având în vedere intervalul scurt de timp dintre publicare și pretinsa recepționare a actului judecătoresc, instanța de recurs consideră că recursul declarat la 19 februarie 2019 este în termen.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Verificând legalitatea încheierilor din 11 decembrie 2018 și 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că se impune respingerea recursului și menținerea încheierilor contestate, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Cererea de recurs ridică problema unei pretinse încălcări a dreptului de acces la o instanță, din cauza incapacității recurentului Alexandr Rotari a plăti taxa de timbru impusă de Curtea de Apel Chișinău. Chestiunea pusă în discuție a fost examinată în numeroase cauze similare de către Ct.E.D.O., spre exemplu, Malahov vs Moldova din 7 iunie 2007, Ciorap vs Moldova din 19 iunie 2007, Clionov vs Moldova din 9 octombrie 2007, Istrate (nr. 2) vs Moldova din 10 iunie 2008, Tudor – Comerț vs Moldova din 4 noiembrie 2008.

Instanța de recurs notează că restituirea unei cereri de apel, din motivul neîndeplinirii indicațiilor date de instanța de apel, constituie o limitare a dreptului persoanelor la un proces echitabil, sub aspectul dreptului de acces la un tribunal.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul de acces la justiție nu este un drept absolut și poate fi limitat de către

autoritățile statului, în special, în ceea ce privește condițiile de admisibilitate a unei căi de atac. Cu toate acestea, restricțiile respective pot fi aplicate dacă nu reduc substanța dreptului dat, și anume, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea Malahov, ibidem, parag. 28; Sultan vs Republica Moldova, 5 iunie 2018, parag. 24; Graciova, ibidem, parag. 23 – 24).

Colegiul judiciar învederează că va examina simultan legalitatea încheierii de a nu da curs din 11 decembrie 2018 și încheierii de restituire 22 ianuarie 2019, întrucât actele judecătorești sunt interdependente, iar argumentele recurentului se referă, în ansamblu, la ambele documente judiciare.

În conformitate cu art. 364 alin. (1) Cod de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

Articolul 84 din Codul de procedură civilă stipulează că se impune cu taxă de stat fiecare cererea de apel.

În corespundere cu art. 85 alin. (4) din aceeași lege, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Conform articolul 3 alin. (1) lit. j) a Legii taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992 pentru cererile de apel împotriva hotărârilor instanțelor judecătorești se achită 75% din taxa ce urmează a fi plătită la depunerea cererii de chemare în judecată sau altei cereri (plângeri), iar în cazul litigiilor cu caracter patrimonial – 75% din taxa calculată din suma contestată.

În speță, Colegiul de control judiciar observă că B.C. „Investprivatbank” S.A. în proces de lichidare a solicitat încasarea din contul lui Alexandr Rotari a datoriei în sumă de 3 500 496, 18 lei. Așadar, litigiul dedus judecății este unul patrimonial. Prima instanță a admis integral pretențiile reclamantului.

În dezacord cu hotărârea primei instanțe, Alexandr Rotari a formulat o cerere de apel nemotivată. La acest capitol, instanța de recurs învederează că, prin încheierea din 12 noiembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău l-a obligat pe Alexandr Rotari să achite taxa de stat în sumă de 18 750 de lei și să prezinte apelul motivat (f. d. 136 – 138). La 10 decembrie 2018, apelantul a depus cererea de apel cu indicarea motivelor de fapt și de drept și a solicitat scutirea de la plata taxei de stat (f. d. 144). În acest sens, el a anexat copia carnetului de muncă potrivit căruia este angajat în funcție de manager – vânzări la „Rotary - Home” S.R.L. din 1 august 2017 (f. d. 147). La fel, potrivit certificatului eliberat de către Rotari V. M., directorul „Rotary - Home” S.R.L., Alexandr Rotari are un salariu în mărime de 1 650 de lei (f. d. 148).

Prin încheierea din 11 decembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a respins cererea de scutirea și a prelungit obligația procedurală de achitare a taxei de stat pentru un termen de 5 zile de la momentul recepționării actului judecătoresc. Astfel, instanța de apel a opinat că apelantul nu a demonstrat lipsa posibilităților financiare pentru plata taxei de timbru (f. d. 149 – 151). În termenul suplimentar oferit de Curtea de Apel Chișinău, Alexandr Rotari nu a îndeplinit indicațiile instanței de apel. Prin urmare, cererea de apel a fost restituită (f. d. 172 – 178). Soluțiile instanței de apel s-au axat pe art. 83, 84, 85 alin. (4) și art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă.

Astfel, Colegiul judiciar consideră că impunerea de a achita taxa de stat și restituirea cererii de apel, în caz de neexecutare a obligației procedurale menționate, au fost prevăzute de lege. În același context, CtEDO nu a negat niciodată că interesul unei bune administrări a justiției poate justifica impunerea unei restricționări financiare a accesului unei persoane la un tribunal, fiind compatibilă cu articolul 6 parag. 1 al CEDO (a se vedea Kreuz vs Polonia, 19 iunie 2001, parag. 59; Elinç vs Turcia, 18 noiembrie 2014, parag. 71).

În ceea ce privește proporționalitatea dintre măsura aplicată de instanța de apel și scopul legitim urmărit, instanța de recurs amintește că art. 85 alin. (4) și 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă obligă recurentul să furnizeze probe, care ar putea demonstra situația precară sau incapacitatea de plată a taxei de timbru. Potrivit unei jurisprudențe constante, în cererea de scutire, persoana fizică va expune circumstanțele care justifică solicitarea ei și va anexa actele confirmative ale acestor circumstanțe (avizul Comisiei pentru protecție socială, certificat despre mărimea salariului, pensiei sau a altor venituri; existența la întreținere a copiilor minori sau a altor persoane etc). Modalitatea respectivă a fost explicitată în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 25 din 28 iunie 2004, cu ultimele modificări din 24 decembrie 2012. Documentul dat poate fi accesat de orice cetățean sau specialist în domeniul pe pagina – web a Curții Supreme de Justiție. De altfel, Alexandr Rotari a fost reprezentat de către avocatul Eugeniu Glușcenco, în baza mandatului seria MA nr. 1097256 din 3 aprilie 2017 și contractului de asistență juridică nr. 299 din 3 aprilie 2017 (f. d. 41).

Luând în considerare accesibilitatea la practica relevantă și reprezentarea intereselor recurentului de către un avocat calificat, instanța de recurs opinează că Alexandr Rotari, împreună cu avocatul Eugeniu Glușcenco, se puteau aștepta în mod rezonabil despre obligațiile procedurale a furniza probe suficiente în promovarea propriului punct de vedere (a se vedea Levages Prestations Services vs Franța, 23 octombrie 1996, parag. 42 și Henrioud vs Franța, 5 noiembrie 2015, parag. 61, Zubac vs Croația (Marea Cameră), 18 iulie 2018, parag. 89).

Colegiul judiciar reiterează că Alexandr Rotari a prezentat în susținerea cererii, cu privire la scutirea de la plata taxei de stat, doar copia carnetului de muncă și certificatul de salariu nr. 23 din 5 decembrie 2018. Potrivit ultimului înscris, recurentul este angajat 0,5 în funcția de manager la „Rotary - Home” S.R.L., având salariu în mărime totală de 1 650 de lei (f. d. 146-148). În special, el a considerat că are o stare precară și nu are alte surse de venit (f. d. 184).

Referitor la prima proba, instanța de recurs reține că recurentul a atașat doar filele cu nr. 3, 10, 11 din carnetul de muncă. Lipsa paginilor cu nr. 4 – 9 pun la îndoială veridicitatea informației ce-ar viza faptul că el lucrează doar la un singur loc de muncă, și anume, la „Rotary - Home” S.R.L. Or, în primul rând, conform contractului de împrumut nr. 31-PF-08 din 21 februarie 2008, Alexandr Rotari deține funcția de fondator și administrator al Societății Comerciale „Art -Mobil” Societate cu Răspundere Limitată (f. d. 4-5). Sub acest aspect, instanța notează că Alexandr Rotari nu a prezentat probe, care ar confirma faptul că la moment nu are calitatea de fondator și administrator al acestei societăți și nu primește salariu sau alte dividende financiare de la aceasta. În al doilea rând, doar informația deplină din carnetul de muncă ar fi putut înlătura dubiile de mai sus.

Mai mult, Colegiul judiciar subliniază că Alexandr Rotari sau avocatul său au omis sau au ignorat în mod intenționat de a furniza extrasul din contul personal

al recurentului de la Casa Națională de Asigurări Sociale al Republicii Moldova. De fapt, informația respectivă ar avea forță juridică de a dovedi că recurentul și, după caz, angajatorul lui nu achită contribuții individuale și contribuții de bază, ceea ce ar fi condus la concluzia că el lucrează doar la „Rotary - Home” S.R.L., iar venitul de 1 650 de lei este unul real și unic după felul lui. Prezentarea unei asemenea probe era previzibilă și așteptată de către instanța de apel, de vreme ce recurentul este reprezentat de către un avocat calificat, care a întocmit cererea de scutire de la taxa de stat și cererea de recurs. În special, reprezentantul lui a fost conștient de asemenea obligații, întrucât acesta încearcă să convingă instanțele de judecată de incapacitatea de plată a clientului lui. La fel, deși acesta a susținut că recurentul nu beneficiază de ajutoare sau pensii, avocatul nu a oferit date confirmative de la autoritățile competente, motiv pentru care argumentele lui sunt calificate drept aleații.

Cu privire la certificatul de salariu nr. 23 din 5 decembrie 2018, instanța de recurs consideră că acesta demonstrează doar faptul că Alexandr Rotari are un salariu de 1 650 de lei. În plus, acesta este semnat de către Rotari V. M., directorul „Rotary - Home” S.R.L., care, la prima vedere, ar putea fi o persoană apropiată recurentului. Or, Rotari Vasilisa Mihail este debitor gajist în contractul de ipotecă nr. 1966 din 22 februarie 2008, care a garantat creditul luat de către Alexandri Rotari (f. d. 6). Așadar, în virtutea art. 130 alin. (3) din Codul de procedură civilă și în temeiul celor menționate mai sus, Colegiul judiciar opinează că înscrisul dat este insuficient pentru justificarea admiterii cererii de scutire de la taxa de stat.

În subsidiar, Colegiul judiciar nu poate trece cu vedere faptul că Alexandr Rotari a împrumutat o sumă impunătoare de la Banca Comercială „Investprivatbank” Societate pe Acțiuni, și anume, 1 650 000 de lei. În special, instanța de judecată consideră că acordarea unui credit de o asemenea valoare a putut fi posibilă doar dacă acesta implica o încredere a băncii că potențial creditor va restitui suma împrumutată. Aparent, hotărârea irevocabilă din 15 decembrie 2011 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, confirmă că acesta nici nu a încercat sau nici nu a avut intenția să achite sumele de bani în contul datoriei. În esență, hotărârea respectivă a fost executată silită, ce se atestă de încheierea executorului judecătoresc Talmaci Roman nr. 000-340r/341r/15 din 14 august 2015 (f. d. 11). Tragerea unei alte concluzii, în lipsa unor probe, ar nega o hotărârea judecătorească, care se bucură de autoritatea lucrului judecat (a se vedea hotărârea nr. 32 din 17 noiembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 57, 64). Așadar, recurentul nu a explicat și nu s-a referit la vreo dovadă care ar fi probat că situația lui inițială patrimonială s-ar fi înrăutățit radical din anul 2008 până în 2019 ori au apărut circumstanțe particulare care nu i-au permis executarea contractului. Pe baza materialelor puse la dispoziția instanței, se poate determina că el nu și-a schimbat calitatea de fondator și administrator al S.C. „ART-MOBIL” S.R.L de la încheierea contractului de împrumut din anul 2008. Mai mult, la momentul evenimentelor, deși instanța de judecată nu poate specula, totuși, la 3 aprilie 2017, recurentul a încheiat un contract de asistență juridică cu avocatul Eugeniu Glușenco, care evident implică anumite cheltuieli pentru serviciile prestate.

Pe această cale, instanța de recurs opinează că recurentul nu a oferit un tablou real al situației lui materiale și nu a prezentat informațiile necesare indicate supra în volum deplin. În contextul dat, afirmația lui că nu dispune de alte surse

financiare decât de salariul de 1 650 de lei a constituit o încercare a acestuia de a se eschiva de la plata taxei de stat în mărime de 18 750 de lei.

Drept urmare, Colegiul de control judiciar acceptă soluția instanței de apel din încheierea din 11 decembrie 2018 de a respinge cererea de scutire de la plata taxei de timbru.

Referitor la restituirea cererii de apel, instanța de recurs constată că această acțiune procedurală a fost generată de faptul că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței dispuse prin încheierea ante-menționată. La acest capitol, nu există dubii că încheierea instanței de apel a fost emisă în conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă. Or, potrivit acestuia, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art.368 alin.(1).

În același timp, Colegiul judiciar consideră că argumentele acestuia ce vizează încălcarea competenței jurisdicționale de prima instanța sau lipsa citării sunt irelevante și nu pot servi în sine ca argumente valide pentru a acorda acces la o instanță de judecată fără a plăti o taxă de stat.

Din această perspectivă, instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău de a restitui cererea de apel avansată de Alexandr Rotari nu este vădit arbitrară și nu a afectat esența dreptului de acces la o instanță. Marja de apreciere a instanței de apel nu a fost disproporționată față de obiectivele bunei administrări a justiției.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat de către Alexandr Rotari, reprezentat de către avocatul Eugeniu Glușenco, trebuie respins ca nefondat.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Alexandr Rotari, reprezentat de către avocatul Eugeniu Glușenco.

Se mențin încheierile din 11 decembrie 2018 și 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Investprivatbank” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare împotriva lui Alexandr Rotari, cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan